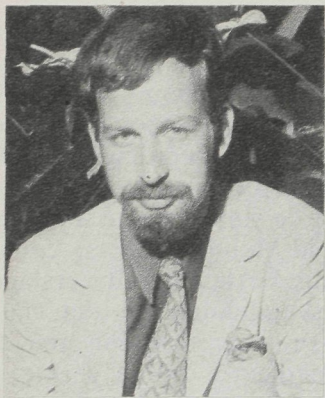

Uit de hortus

door Daan Smit

Houtachtige gewassen die o.a. in de heidevegetatie thuishoren

Als achtergrondbeplanting van de heidevegetatie kan een keuze gemaakt worden uit o.a. de taxus, *Taxus baccata*, een altijd groene conifeer, die op latere leeftijd vele rode schijnvruchten kan voortbrengen, een lekkernij voor onze gevleugelde vrienden en ook voor ons, mits we de kern, het zaad maar niet met de tanden beschadigen of opeten, want dat is giftig!

De grove den, *Pinus sylvestris*, eveneens een echte plant van de heidevelden, wordt op den duur ook erg groot, ook de lork, *Larix decidua*, die van origine hier niet inheems is, maar uit Noord- en Midden-Europa stamt. Binnen de familie der roosachtigen, *Rosaceae*, vinden we vele houtige gewassen die bij uitstek geschikt zijn als achtergrondbeplanting. De lijsterbes, *Sorbus aucuparia*, is voor dit doel zeer geschikt, alhoewel hij regelmatig moet worden teruggesnoeid om te voorkomen dat teveel licht wordt ontnomen aan de onderbeplanting. Buiten de fraaie witte bloemschermen tooit hij zich in het najaar met grote trossen rode bessen, ook al weer een lekkernij voor vogels; trouwens, de fransen stoken uit de bessen een heerlijke eau-de-vie!

Dat zelfde is op de krentenboom, *Amelanchier laevis* van toepassing. Nadat de bloei, van deze uit Noord-Amerika stammende heester, die enorme (!) afmetingen kan aannemen, voorbij is, beginnen de vruchtbeginsels te zwellen en korte tijd later zijn de zwarte vruchtjes, „krenten”, rijp. Ze zijn erg lekker, doch helaas zijn de vogels er meestal eerder bij dan wij!

De één- en tweestijlige meidoorn, resp. *Crataegus monogyna* en *Crataegus oxyacantha*, komen eveneens in

aanmerking. Beide soorten bloeien in 't vroege voorjaar overvloedig en kunnen in 't najaar vol zitten met rode vruchtjes.

De sleedoorn, *Prunus spinosa*, tooit zich na de bloei met grote zwarte vruchten, die erg wrang smaken. Met de vogelkers, *Prunus padus*, moeten we echter voorzichtig te werk gaan, omdat deze snelgroeende boom veel schaduw veroorzaakt en ook veel voedsel aan de grond onttrekt. Om snel over een dichte groenwand te kunnen beschikken is de vlier, *Sambucus nigra*, bijzonder geschikt. Zowel in bloei als met z'n grote schermen zwarte bessen is hij erg decoratief. De bloemschermen gedoopt in een dun pannekoekbeslagje en even in het hete frituur gedaan, zijn een lekkernij, evenals het sap, verkregen uit de bessen.

Ook de gelderse roos, *Viburnum opulus*, waarbij in 't najaar en soms nog wanneer 't blad gevallen is, de trossen rode bessen zo mooi uitkomen, hoort hier thuis. Zo zijn er nog onnoemelijk veel houtachtigen, die voor dit doel in aanmerking komen, zoals b.v. de vuilboom, de els, wilg, haagbeuk, ligustrum, eil, beuk, es, esdoorn

Taxus baccata, waarvan het rode omhulsel van de schijnvrucht eetbaar is.

De duindoorn (*Hippophaë rhamnoides*) houdt van een droge zandgrond

en noem maar op. Het is wel zaak deze snelgroeende heesters en bomen van tijd tot tijd terug te snoeien, anders wordt teveel zonlicht en voedsel aan de omgeving onttrokken.

Met kleinblijvende heesters hebben we daarvan minder last. Zij spelen constant mee in de totale opzet van de tuin. Onmisbaar is hier b.v. de brem, *Sarothamnus scoparius*, waarvan, wanneer in volle bloei, geen takje niet getooid is met de grote goudgele vlinderbloemen. Zijn de peulen eenmaal uitgegroeid en volledig zwartgekleurd, dan springen ze bij volle zon met veel kabaal open, waarbij de zaden in alle richtingen worden verspreid. Ter afscheiding of voor het ondoordringbaar maken van een tuin komen buiten verschillende

De gelderse roos (*Viburnum opulus*) tooit zich niet alleen rijkelijk met grote trossen vuurrode bessen, doch heeft ook een mooie herfstkleur.

soorten inheemse rozen en de „zuurbes”, *Berberis vulgaris*, in de eerste plaats de gaspeldoorn, *Ulex europaeus*, in aanmerking. Deze dicht vertakte struik is voorzien van vele lange doorns, die mens en dier op respectabele afstand houden. Bij zachte winters bloeien ze al in januari-februari, maar de hoofdbloei valt enkele maanden later, waarbij de hele struik intensief geel gekleurd is vanwege de vele duizenden bloemen. Ondanks het feit dat de gaspeldoorn hier inheems is, wil het wel eens voorkomen dat de takken invriezen. Nadat de dode delen verwijderd zijn, lopen ze weer snel vanuit de basis uit. Als kleinere bremsoorten dienen hier nog de volgende soorten genoemd te worden: kruipbrem, *Genista pilosa*, de verfbrem, *Genista tinctoria* en de stekelbrem, *Genista anglica*, allen vrij laag blijvende soorten die eventueel als solitair temidden van kei etc. kunnen worden geplant. Al de hier genoemde bremsoorten, inclusief de gaspeldoorn prefereren een droge zandgrond, evenals de duindoorn, *Hippophaë rhamnoides*.

Anders is het met de gagel, *Myrica gale*, die graag op vochtige plaatsen groeit. Deze heester wordt ± 1.50 m. hoog, maar voor 't zover is gaan vele jaren voorbij. Zowel gedurende de wintermaanden als in de zomer zijn ze attractief. In 't voorjaar bij volle bloei, zien we bij een weinig wind grote wolken stuifmeel uit de bosjes wegwaaien.